

Nr 137.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionering av vissa i försvarsväsendets tjänst anställda eller förut anställda personer; given Stockholms slott den 15 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—8:o hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga inkomna framställningar angående beredande av pension åt vissa i försvarsväsendets tjänst anställda eller förut anställda personer samt anför därvid följande.

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 110 häft. (Nr 137.)

1:o.

Ang. pension
åt vissa
förmän och
arbetare vid
Carl Gustafs
stads gevärs-
faktori.

Uti skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 23 november 1928 har *styresmannen för Carl Gustafs stads gevärsfaktori* gjort framställning om beredande av pension åt förmännen vid gevärsfaktoriets Albert Fredrik Dahlström, Anders Olof Skoog, Anders Gustaf Lindholm och Johan August Wahlberg samt arbetarna därstädes Erik Otto Pettersson, Johan Viktor Segerström och Johan Otto Carlsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Dahlström*, att han, som är född den 14 juni 1863, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori sedan den 2 januari 1891 och sålunda tjänat kronan i över 38 år; att hans arbetsinkomst från gevärsfaktoriets under åren 1925—1927 i medeltal uppgått till 3,850 kronor; att han i avkastning å sparat kapital uppbär en årlig inkomst av omkring 550 kronor; samt att hans arbetsförmåga på grund av åderförkalkning och äggvitesjukdom är i väsentlig grad nedsatt;

beträffande *Skoog*, att han, som är född den 3 maj 1872, varit anställd dels vid Västernorrlands regemente under tiden 29 oktober 1892—31 oktober 1897, dels vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori sedan den 8 juni 1899 och alltså tjänat kronan i omkring 35 år; att hans arbetsinkomst från gevärsfaktoriets under åren 1925—1927 i medeltal uppgått till 3,446 kronor; samt att hans arbetsförmåga på grund av hjärtfel och högt blodtryck är nedsatt;

beträffande *Lindholm*, att han, som är född den 5 augusti 1860, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori sedan den 4 augusti 1899 och alltså tjänat kronan i omkring 30 år; att hans arbetsinkomst från gevärsfaktoriets under åren 1925—1927 i medeltal uppgått till 3,315 kronor; att han åtnjuter en årlig ränteinkomst av omkring 200 kronor samt förmån av fri bostad; samt att hans arbetsförmåga på grund av ålderdomssvaghet och åderförkalkning är i betydlig grad nedsatt;

beträffande *Wahlberg*, att han, som är född den 11 oktober 1859, varit anställd dels vid Göta artilleriregemente under tiden 9 november 1879—1 november 1889, dels hos entreprenör för uppförande av kasernbyggnaderna å Brännudden under tiden 29 september 1902—18 december 1903, dels ock vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori sedan den 14 januari 1915 och alltså tjänat kronan i omkring 25 år, tiden för anställningen hos entreprenör däri inräknad; att hans arbetsinkomst från gevärsfaktoriets under åren 1925—1927 i medeltal uppgått till 3,540 kronor; samt att hans arbetsförmåga på grund av hjärtfel och åderförkalkning är väsentligen nedsatt;

beträffande *Pettersson*, att han, som är född den 25 april 1868, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori sedan den 15 juni 1891 och alltså tjänat kronan i omkring 38 år; att hans arbetsinkomst från gevärsfaktoriets under åren 1925—1927 uppgått i medeltal till 3,256 kronor;

samt att hans arbetsförmåga på grund av hjärtfel och åderförkalkning är väsentligt nedsatt;

beträffande *Segerström*, att han, som är född den 1 december 1861, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori sedan den 29 juni 1896 och alltså tjänat kronan i omkring 33 år; att hans arbetsinkomst från gevärsfaktoret under åren 1925—1927 i medeltal uppgått till 3,711 kronor; att han besitter en fastighet, taxerad till 7,100 kronor, samt åtnjuter en årlig ränteinkomst av omkring 100 kronor; samt att hans arbetsförmåga på grund av ålderdomssvaghet och åderförkalkning är betydligt nedsatt; samt

beträffande *Carlsson*, att han, som är född den 20 juni 1861, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori sedan den 7 april 1905 och alltså tjänat kronan i omkring 24 år; att hans arbetsinkomst från gevärsfaktoret under åren 1925—1927 i medeltal uppgått till 3,435 kronor; samt att hans arbetsförmåga på grund av hans höga ålder och åderförkalkning är i väsentlig grad nedsatt.

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga ifrågavarande förmän och arbetare fortfarande äro i tjänst vid Carl Gustaf stads gevärsfaktori samt att de under sin tjänstetid gjort sig förtjänta av de bästa vitsord för arbetsduglighet, flit och uppförande.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens artilleridepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 januari 1929 anfört, att departementet med hänsyn till föreliggande omständigheter ansåge billigt, att förenämnda förmän och arbetare vid gevärsfaktoret genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehälle under deras återstående livstid, och ansåge departementet i fråga om storleken av de ifrågasatta pensionerna, med hänsyn till deras tjänstetid, tjänstgöringens beskaffenhet och den beräknade tiden för avgången ur tjänst, sig böra föreslå ett grundbelopp med därå belöpande tillägg för Dahlström av 1,110 kronor, för Skoog av 1,020 kronor, för Lindholm av 870 kronor, för Wahlberg av 720 kronor, för Pettersson av 860 kronor, för Segerström av 900 kronor och för Carlsson av 580 kronor, allt för år räknat. Departementet hemställde således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja en var av Dahlström, Skoog, Lindholm, Wahlberg, Pettersson, Segerström och Carlsson årlig pension enligt ovan angivna grunder, att utgå från och med månaden näst efter den, då han avginge från sin nuvarande anställning vid gevärsfaktoret.

Statskontoret, som den 26 januari 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört, att på grund av vad handlingarna innehölle syntes goda skäl föreligga för utverkande av pensioner åt ifrågavarande förmän och arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori. Mot det av arméförvaltningens artilleridepartement framlagda förslaget hade statskontoret därför icke i annat avseende någon erinran än i fråga om de föreslagna pensions-

beloppen. Försåvitt av departementet avsåges, att de av departementet angivna »grundbeloppen» skulle ökas med dels pensionstillägg enligt kungörelsen nr 360/1922, dels ock förhöjningar enligt kungörelsen nr 280/1925, skulle de sålunda reglerade pensionerna bliva för Dahlström 1,596 kronor, för Skoog 1,476 kronor, för Lindholm 1,308 kronor, för Wahlberg 1,140 kronor, för Pettersson 1,296 kronor, för Segerström 1,344 kronor och för Carlsson 972 kronor. Dessa belopp måste anses alltför höga vid jämförelse med de pensioner, som plägade beviljas motsvarande anställningshavare. För sin del skulle statskontoret med ledning av riksdagens beslut åren 1927 och 1928 i liknande pensionsfrågor vilja tillstyrka följande pensionsbelopp, nämligen för Dahlström och Skoog vardera 1,260 kronor, för Lindholm 1,200 kronor, för Wahlberg 1,092 kronor, för Pettersson och Segerström vardera 1,152 kronor samt för Carlsson 900 kronor.

I likhet med myndigheterna anser jag, att pensioner av statsmedel böra beredas ifrågavarande förmän och arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori. Beträffande pensionsbeloppens storlek ansluter jag mig till statskontorets förslag utom i vad avser den för Segerström föreslagna pensionen. I överensstämmelse med av riksdagen under senare år tillämpad praxis torde densamma nämligen böra bestämmas till 996 kronor. Pensionerna torde böra utgå från och med månaden näst efter den, varunder vederbörande avgår från sin anställning vid gevärsfaktoret.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av nedan angivna förmän och arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid gevärsfaktoret, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension med följande belopp, nämligen: Albert Fredrik Dahlström 1,260 kronor, Anders Olof Skoog 1,260 kronor, Anders Gustaf Lindholm 1,200 kronor, Johan August Wahlberg 1,092 kronor, Erik Otto Pettersson 1,152 kronor, Johan Viktor Segerström 996 kronor och Johan Otto Carlsson 900 kronor.

2:o,

Uti skrivelse till arméförvaltningens intendentsdepartement den 18 april 1928 har *chefen för Bodens ingenjörkår* gjort framställning om beredande av pension från och med den 1 juli 1929 åt skomakeriförmannen vid nämnda kårs intendenturverkstäder Karl August Öhman samt tvätterskorna vid kåren Maria Matilda Andreasson, född Danielsson, och Johanna Evelina Rönnbäck, född Sundberg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

Ang.
pension åt
vissa anställ-
ningshavare
vid Bodens
ingenjörkår.

beträffande *Öhman*, att han, som är född den 8 augusti 1863, under tiden 15 maj 1894—1 oktober 1905 varit föreståndare för en å Norrbottens regementes övningsplats å Notviken belägen enskild skomakeri-verkstad, varvid *Öhman* bekostade lokal för verkstaden med värme och lyse ävensom för skomakeriwerkstaden erforderliga verktyg; att han under den tid, då trupp var förlagd till Notviken, å nämnda enskilda verkstad utförde skomakeriarbeten huvudsakligast åt personal ur Norrbottens regemente och endast i mycket ringa utsträckning åt personer icke tillhörande trupp-förbandet; att han alltsedan den 14 maj 1906 varit anställd såsom skomakeriföreståndare vid Bodens ingenjörkårs intendenturverkstäder, vilken anställning han fortfarande innehar; att han lider av allmän senil kraft-nedsättning och på grund därav är mindre arbetsfö, vilken nedsättning av arbetsförmågan sannolikt är för framtiden bestående; att han utmärkt väl fullgjort sina tjänsteåligganden; samt att han under de senare åren vid kåren uppburit en avlöning, som — frånsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 3,440 kronor för år;

beträffande *Andreasson*, att hon, som är född den 16 november 1862, alltsedan den 1 mars 1911 varit anställd såsom tvätterska vid Bodens ingenjörkårs tvättinrättning, vilken anställning hon fortfarande innehar; att hon sålunda tjänat kronan i omkring 18 år; att hon lider av socker-sjuka, på grund varav hennes arbetsförmåga anses vara i väsentlig grad nedsatt, vilken nedsättning av arbetsförmågan sannolikt är för framtiden bestående; att hennes arbete vid kåren blivit utmärkt väl vitsordat; samt att hon under de senare åren vid kåren uppburit en avlöning, som — från-sett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 1,140 kronor för år; samt

beträffande *Rönnbäck*, att hon, som är född den 18 oktober 1866, allt-sedan den 1 september 1911 varit tvätterska vid Bodens ingenjörkårs tvättinrättning, vilken anställning hon fortfarande innehar; att hon sålunda tjänat kronan i omkring 17 år; att hon visat tecken på lindrig åderför-kalkning samt blodbrist; att hon utmärkt väl fullgjort sitt arbete vid kåren; samt att hon under de senare åren vid kåren uppburit en avlö-ning, som — frånsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 1,190 kronor för år.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförcvaltningens intendentsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 november 1928 anført, att departementet ansåge det vara med rättvisa och billig-het överensstämmande, att *Öhman* samt *Andreasson* och *Rönnbäck* efter erhållet avsked från deras anställningar vid kåren komme i åtnjutande av årligt understöd från statens sida för sin återstående levnad. I fråga om storleken av understödet åt *Öhman* finge departementet erinra därom, att Kungl. Maj:t och riksdagen under de senare åren i all-mänhet plägat bevilja pensioner å 800 å 1,000 kronor för år åt vid armén anställda arbetare, vilka intagit förmans ställning. Med hänsyn

till att Öhman — frånsett hans verksamhet för Norrbottens regementes räkning å den enskilda skomakeriverkstaden å Notviken — vid avskedet den 1 juli 1929 haft anställning såsom förman vid Bodens ingenjörkårs intendenturverkstäder under en tid, som överskrede 23 år, ansåge departementet, att en årlig pension av 800 kronor borde tillerkännas honom. Beträffande storleken av understöden till Andreasson och Rönnbäck hölle departementet före, att då deras anställningstid i statens tjänst den 1 juli 1929 komme att uppgå till omkring 18 år, understödet till vardera av dem borde, i enlighet med i allmänhet tillämpade beräkningsgrunder, bestämmas till 280 kronor för år. De sålunda åt Öhman samt Andreasson och Rönnbäck föreslagna årliga pensionsbeloppen torde böra ökas med de pensionstillägg, som omförmäldes i kungörelsen den 15 juni 1922, angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, ävensom med de förhöjningar, som med tillämpning av föreskrifterna i kungörelsen den 18 juni 1925, med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, belöpte å ifrågavarande pensioner och pensionstillägg. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att en var av Öhman, Andreasson och Rönnbäck finge från och med den 1 juli 1929 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner av ovan angivna storlek.

Statskontoret, som den 15 januari 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anført, att med härsyn till vad i handlingarna meddelats och anförts torde pensioner böra utverkas för Öhman samt Andreasson och Rönnbäck att utgå, när de säkerligen inom kort nödgades lämna sina anställningar vid Bodens ingenjörkårs verkstäder. De av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna pensionsbeloppen skulle efter nyreglering utgöra för Öhman 1,224 kronor och för envar av de övriga 696 kronor. Då statskontoret icke hade något att erinra mot de sålunda föreslagna beloppen, tillstyrkte statskontoret, att hos riksdagen gjordes framställning om medgivande därtill, att en var av Öhman, Andreasson och Rönnbäck finge från och med månaden näst efter den, då avgång från anställningen ägde rum, under sin återstående livstid åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till årligt belopp: Öhman av 1,224 kronor, Andreasson av 696 kronor och Rönnbäck likaledes av 696 kronor.

I betraktande av Andreassons och Rönnbäcks framskridna ålder vid tiden för anställningen samt deras förhållandevis korta tjänstetid, synes mig, i överensstämmelse med vad statskontoret i liknande ärenden föreslagit (jämför punkterna 3 och 4 i det följande), att en nedsättning till 600 kronor av de för dem föreslagna pensionsbeloppen bör äga rum.

Mot det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet för Öhman har jag intet att erinra.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att skomakeriförmannen vid Bodens ingenjörkårs intendenturverkstäder Karl August Öhman samt tvätterskorna vid samma kår Maria Matilda Andreasson, född Danielsson, och Johanna Evelina Rönnbäck, född Sundberg, må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Öhman med 1,224 kronor samt envar av Andreasson och Rönnbäck med 600 kronor.

3:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, till arméförvaltningens intendentsdepartement överlämnad skrivelse den 28 juli 1928 har *chefen för Västernorrlands regemente* gjort framställning om beredande av pension åt tvättförestånderskan vid regementet Carolina Carlsson, född Edin.

*Ang. pension
åt tvättförestånderskan
Carolina
Carlsson,
född Edin.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Carlsson, som är född den 20 mars 1867, sedan den 1 april 1911 innehaft anställning såsom tvättförestånderska vid Västernorrlands regemente, vilken anställning hon fortfarande innehar; att hon sålunda tjänat kronan i omkring 18 år; att hon på grund av sjukdom kommer att avgå ur tjänst med utgången av mars månad 1929; att hon lider av ålderdomssvaghet, åderbräck å båda benen med eksem, svindel och blodtrycksförhöjning och på grund därav är fullständigt oförmögen till arbete, vilken arbetsförmåga sannolikt är för framtiden bestående; att hon under de senare åren vid regementet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till 1,300 kronor för år, vartill kommit förmån av fri bostad med värme och lyse, uppskattad till ett värde av 400 kronor för år; att hon med nit och skicklighet plikttroget fullgjort sina tjänstställganden och iakttagit ett hedrande uppförande; samt att hon är medellös.

Chefen för norra arméfördelningen har tillstyrkt den gjorda framställningen.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 december 1928 anfört, att i betraktande av Carlssons jämförelsevis långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst funne departementet det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att hon efter erhållet avsked från sin befattning vid regementet komme i åtnjutande av årligt understöd från statens sida för sin återstående levnad. Vad beträffade storleken av dylikt understöd, hölle departementet före, att, då Carlssons anställning i statens tjänst med utgången av mars månad 1929 komme att uppgå till 18 år, understödet till henne i hennes egenskap av förutvarande förestånderska och i enlighet med i allmänhet tillämpade beräkningsgrunder borde bestämmas till 330 kronor för år med därå enligt kungörelsen den 15 juni 1922 angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens

tjänst m. fl. pensionärer författningsenligt utgående pensionstillägg samt å pensionen och nämnda pensionstillägg jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer belöpande förhöjningar, att åtnjutas från och med månaden näst efter den, under vilken hon avginge från sin anställning vid regementet. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Carlsson finge från och med månaden näst efter den, under vilken hon avginge från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av angivna storlek.

Statskontoret, som den 2 februari 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anført, att såsom av handlingarna framginge hade Carlsson uppnått en levnadsålder av 44 år, när hon den 1 april 1911 anställdes såsom tvättförestånderska vid Västernorrlands regemente; och när hon med utgången av mars 1929 avginge, komme hon att räkna allenast 18 år i sin anställning. Under sådana förhållanden och ehuru hon numera vid 62 års ålder vore av sjukdom och kraftnedsättning oförmögen till arbete, syntes en viss tvekan kunna råda, huruvida tillräckliga skäl för beredande av statspension i detta fall föreläge. Statskontoret ville dock ej motsätta sig, att henne bereddes någon pension, men hölle före, att den av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna pensionen borde i någon mån reduceras och lämpligen bestämmas till 600 kronor för år räknat.

Jag anser billighetsskäl tala för att Carlsson beredes någon pension av statsmedel, då hon på grund av sjukdom inom kort lämnar sin anställning vid Västernorrlands regemente. I fråga om pensionsbeloppet ansluter jag mig till vad statskontoret härutinnan föreslagit.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att tvättförestånderskan vid Västernorrlands regemente Carolina Carlsson, född Edin, må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

4:o.

Ang. pension
åt tvätterskan
Bernhardina
Jonsson.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, till arméförvaltningens intendentsdepartement överlämnad skrift, dagtecknad den 17 december 1928, har tvätterskan vid Hallands regementes tvättinrättning Bernhardina Jonsson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Jonsson, som är född den 23 februari 1866, alltsedan den 20 februari 1910 varit anställd såsom tvätterska vid Hallands regementes tvättinrättning, vilken anställning hon

fortfarande innehar, och alltså tjänat kronan i omkring 19 år; att hon under de senare åren vid regementet uppburit en avlöning, som — frånsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 970 kronor för år; att hon lider av organiskt hjärtfel och hypertoni, på grund varav hennes arbetsförmåga är i hög grad nedsatt, vilken nedsättning sannolikt är för framtiden bestående; samt att hon på ett förtjänstfullt sätt fullgjort sina tjänståligganden och fört en hedrande vandel.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 januari 1929 anfört, att departementet, med hänsyn till Jonssons av ålder och sjukdom nedsatta arbetsförmåga och i betraktande av hennes väl vitsordade och jämförelsevis långa verksamhet i statens tjänst, funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att hon efter erhållet avsked från sin anställning vid regementet komme i åtnjutande av årligt understöd från statens sida för sin återstående levnad. Vad beträffade storleken av dylikt understöd, hölle departementet före, att, då Jonssons anställningstid i statens tjänst uppginge till omkring 19 år, understödet till henne borde, i enlighet med de uti Kungl. Maj:ts den 18 februari 1927 till riksdagen avlåtna proposition nr 135, punkt 24, för kvinnliga daglönares pensionering omförmälda beräkningsgrunder bestämmas till 340 kronor för år med därå enligt kungörelsen den 15 juni 1922, angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, författningsenligt utgående pensionstillägg samt å pensionen och nämnda pensionstillägg jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925, med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, belöpande förhöjningar. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Jonsson finge från och med månaden näst efter den, under vilken hon avginge från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ovan angivna storlek.

Statskontoret, som den 6 februari 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att enligt vad handlingarna utvisade hade Jonsson i det närmaste varit 44 år gammal, när hon den 20 februari 1910 anställdes som tvätterska vid Hallands regementes tvättnrättning; och när hon inom kort lämnade sin anställning, kunde hon räkna allenast 19 tjänstår. Under sådana förhållanden syntes en viss tvekan kunna råda, huruvida tillräckliga skäl för beredande av statspension i detta fall föreläge. Då hon emellertid numera vid snart uppnådda 63 levnadsår vore av sjukdom och kraftnedsättning ur stånd att tillfredsställande fullgöra sina åligganden och till följd därav måste lämna sin anställning, ville statskontoret dock icke motsätta sig, att någon pension bereddades henne, men hölle före, att den av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna pensionen, som efter regle-

ring skulle utgöra 720 kronor, borde i någon mån reduceras och lämpligen bestämmas till 600 kronor för år räknat.

Liksom myndigheterna finner jag billighetsskäl tala för att Jonsson beredes pension av statsmedel. Vad angår pensionsbeloppets storlek, har jag funnit det av statskontoret föreslagna beloppet lämpligt avvägt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att tvätterskan vid Hallands regementes tvättinrättning Bernhardina Jonsson må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

5:o.

Ang. pension
åt tvätterskan
Hilda Otilia
Söderberg,
född
Gustafsson.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, till arméförvaltningens intendentsdepartement överlämnad skrivelse den 3 november 1928 har *chefen för Svea artilleriregemente* gjort framställning om beredande av pension åt tvätterskan vid regementet Hilda Otilia Söderberg, född Gustafsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Söderberg, som är född den 11 september 1878, haft anställning vid Svea artilleriregementes tvättinrättning från och med den 1 maj 1903 till februari månad 1928, då tvättinrättningen nedlades; att hon fortfarande är sysselsatt å regementet med sömnadsarbete, huvudsakligen ändringar å persedlar, som erhållits från indragna truppförband; att hon inom den närmaste framtiden kommer att entledigas från denna anställning; att hennes arbetsförtjänst under de senaste åren uppgått till i medeltal omkring 1,760 kronor, oavsett dyrtidstillägg; att hon alltid på ett synnerligen förtjänstfullt sätt fullgjort sina åligganden; samt att hon lider av kronisk ischias, vilken gör henne oförmögen till sådant arbete, som hon utfört vid regementets tvättinrättning.

Chefen för östra arméfördelningen har tillstyrkt den gjorda framställningen.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet hava *arméförvaltningens intendents- och civila departement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 november 1928 anført, att departementen med hänsyn till Söderbergs i pensionshänseende jämförelsevis låga ålder, omkring 50 år, samt då det, enligt vad ärendet bilagt läkarbetyg utvisade, icke torde vara uteslutet, att hon genom annat arbete än tvättarbete kunde bidra till sitt uppehälle, ansåge sig icke kunna tillstyrka, att årlig pension av statsmedel tillerkändes henne. Då emellertid Söderberg varit i statens tjänst under en tid av omkring 25 år samt hon under nämnda tid på ett synnerligen

förtjänstfullt sätt fullgjort sina tjänsteåligganden, och då sysselsättning vid regementet icke kunde för framtiden beredas henne, ansåge departementen det vara med billigheten överensstämmande, att hon vid avskedandet erhöles ett understöd för en gång av statsmedel. Beträffande storleken av dylikt understöd hölles departementen före, att ett belopp av 500 kronor finge anses skäligt; och hemställde departementen, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att till Söderberg finge vid hennes avgång från innehavande anställning såsom gratifikation för en gång utbetalas ett belopp av 500 kronor.

I avgivet utlåtande den 17 december 1928 har *statskontoret* anført, att enligt vad statskontoret inhämtat kunde Söderbergs entledigande från anställningen såsom tvätterska vid Svea artilleriregemente icke anses vara en följd av den under år 1925 beslutade nya försvarsorganisationen; och torde därför förtidspension eller avskedsersättning enligt kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående dylika förmåner åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen icke kunna henne tillerkännas.

Då statskontoret inhämtat, ej mindre att hennes entledigande sammanhänge med den nyligen genomförda centraliseringen av tvättinrättningarna vid de i Stockholm förlagda truppförbanden, än även att hennes sjukdom vore en yrkesneuralgi, som hon ådragit sig genom sitt arbete vid regementet och som vid hennes ålder gjorde det för henne så gott som omöjligt att erhålla annat stadigvarande arbete, ville det synas statskontoret, som om något årligt understöd borde åt henne utverkas, när hon inom kort förlorade sin anställning. En i viss mån likartad pensionsfråga hade varit föremål för 1928 års riksdags prövning, i det att riksdagen med bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit under punkt 13 av propositionen nr 57 beviljat pension å 600 kronor åt förra tvätterskan vid Svea ingenjörkår, änkan Kristina Matilda Andersson. Hon hade visserligen uppnått en ålder av 62 år, när hon entledigades i anledning av de militära tvättinrättningarnas i Stockholm centralisering, och även hon hade på grund av sjukdom varit mindre arbetsför. Hennes tjänstetid omfattade emellertid allenast inemot 15 år. Med hänsyn till Söderbergs icke obetydligt längre tjänstetid skulle det måhända kunna ifrågasättas att åt henne bereda pension till samma belopp, som sålunda hade tilldelats Andersson. Men i betraktande av Söderbergs jämförelsevis låga levnadsålder och då hon ännu icke torde sakna utsikt till någon arbetsförtjänst samt några särskilt ömmande förhållanden, såvitt handlingarna gäve vid handen, icke föreläge i detta fall, ville statskontoret icke föreslå högre pensionsbelopp åt Söderberg än 480 kronor. Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Söderberg finge från och med månaden näst efter den, då hon entledigades från sin anställning, under sin återstående livstid åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 480 kronor årligen.

Då jag delar den av statskontoret uttalade uppfattningen, att något understöd av statsmedel bör beredas Söderberg, när hon inom kort entledigas från sin anställning vid Svea artilleriregemente, finner jag mig böra tillstyrka, att pension utverkas åt henne med av statskontoret föreslaget belopp.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att tvätterskan vid Svea artilleriregemente Hilda Otilia Söderberg, född Gustafsson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 480 kronor.

6:o.

Ang.
understöd
åt förra
arbeterskan
Elin Karolina
Persson.

Uti skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 5 december 1928 har *styresmannen för ammunitionsfabriken* gjort framställning om beredande av pension åt förra arbeterskan vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg Elin Karolina Persson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Persson, som är född den 7 februari 1888, varit anställd vid ammunitionsfabriken under tiden 3 oktober 1904—31 januari 1928, eller omkring 23 år; att hennes avlöning år 1927 uppgått till omkring 1,760 kronor; att hon varit flitig och skötsam i sitt arbete och städse iakttagit ett synnerligen hedrande uppförande; samt att hon på grund av sinnessjukdom är fullständigt oförmögen till arbete och någon förbättring av hennes hälsotillstånd enligt handlingarna bilagt läkarintyg ej är att påräkna inom avsevärd tid om ens någonsin.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens artilleridepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 december 1928 anfört, att departementet ansåge billigt, att Persson genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehälle under hennes återstående livstid. I fråga om storleken av den ifrågasatta pensionen funne departementet sig böra föreslå ett grundbelopp av 380 kronor för år med härå belöpande tillägg. Departementet hemställde således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Persson årligt understöd under hennes återstående livstid enligt ovan angiven grund, att utgå från och med den 1 februari 1928.

Statskontoret, som den 22 januari 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört, att med hänsyn till föreliggande förhållanden och då Persson under mer än 23 år arbetat vid fabriken, torde något understöd böra henne beredas; och syntes detta böra dels till beloppet avpassas efter kostnaden för vård å hospital, dels ock anvisas att utgå, så länge hon

till följd av sinnessjukdom vore oförmögen till arbete, i vilka hänseenden statskontoret finge hänvisa till 1910 års riksdags beslut om pension åt f. d. löjtnanten M. O. K. Ottander och 1923 års riksdags beslut om understöd åt f. d. läroverksadjunkten K. H. Andersson. Avgiften för hospitalsvård å billigaste klass vore nu 1 krona 30 öre per dag eller 474 kronor 50 öre för år. Med hänsyn till en eventuell förhöjning av avgiften och då i allt fall något belopp syntes böra avses för kläder åt henne och för personliga småutgifter, torde ett understödsbelopp i detta fall av 600 kronor få anses skäligt. Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Persson finge från och med den 1 februari 1928, så länge hon på grund av sinnessjukdom vore oförmögen till arbete, åtnjuta understöd från allmänna indragningsstaten till årligt belopp av 600 kronor.

Med hänsyn till vad i ärendet sålunda förekommit anser jag billigt, att något understöd av statsmedel beredes Persson. I fråga om understödsbeloppets storlek ansluter jag mig till vad statskontoret härutinnan föreslagit. Understödet torde, räknat från och med den 1 februari 1928, böra utgå, så länge Persson på grund av sinnessjukdom är oförmögen till arbete.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra arbetskan vid ammunitionsfabriken Elin Karolina Persson må från och med den 1 februari 1928, så länge hon på grund av sinnessjukdom är oförmögen till arbete, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

7:o.

Uti skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 9 oktober 1928 har *styresmannen för ammunitionsfabriken* gjort framställning om beredande av pension åt arbetskan vid fabriken avdelning å Karlsborg Anna Olsson. *Ang.
pension åt
arbeterskan
Anna Olsson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Olsson, som är född den 26 februari 1885, varit anställd vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg från och med den 1 april 1903 till och med den 21 juni 1905 samt sedan den 16 november 1908, vilken anställning hon fortfarande innehar; att hon sålunda tjänat kronan i omkring 22 år; att hon under sin tjänstetid iakttagit ett hedrande uppförande och visat god arbetsduglighet; att hon på grund av svår blodbrist för framtiden är oförmögen att med arbete försörja sig; samt att hon är medellös.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens artilleridepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 januari 1929 anfört, att departementet ansåge billigt, att Olsson genom pension bered-

des någon hjälp till livsuppehälle under hennes återstående livstid. I fråga om storleken av den ifrågasatta pensionen ansåge sig departementet på grund av hennes korta tjänstetid böra föreslå ett grundbelopp av 380 kronor med därå belöpande tillägg. Departementet hemställde således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Olsson en årlig pension under hennes återstående livstid enligt ovan angivna grunder, att utgå från och med månaden näst efter den, då hon avginge från anställningen vid ammunitionsfabriken.

Statskontoret, som den 29 januari 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anført, att Olsson visserligen icke uppnått någon mera framskriden ålder, men efter mer än 22 års arbete vid ammunitionsfabriken vore hon nu av sjukdom för framtiden oförmögen att med arbete försörja sig; och under sådana förhållanden syntes åt henne böra utverkas en pension till belopp, som lämpligen torde kunna bestämmas till 600 kronor. Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Olsson finge från och med månaden näst efter den, vari hon entledigades från sin anställning vid ammunitionsfabriken, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp av 600 kronor årligen.

Även jag finner mig böra tillstyrka, att Olsson beredes pension av statsmedel. Emot det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, 600 kronor för år, har jag intet att erinra.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att arbetskan vid ammunitionsfabriken Anna Olsson må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

8:o.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 april 1928 hemställde *arméförvaltningens intendentsdepartement*, att bageriarbetaren vid arméns intendenturförråd i Stockholm Svante Rickard Strandman måtte beredas pension med 500 kronor jämte därå belöpande pensionstillägg och pensionsförhöjningar.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Strandman, som är född den 16 mars 1879, alltsedan den 7 januari 1913 varit anställd såsom bageriarbetare vid arméns intendenturförråd i Stockholm; att han på grund av sjukdom (lungtuberkulos) sedan den 26 september 1927 varit förhindrad tjänstgöra; att han är fullständigt oförmögen till arbete, vilken

Ang.
pension åt
f. arbetaren
S. R. Strand-
man.

arbetsoförmåga sannolikt är för framtiden bestående; att han under de senare åren vid intendenturförrådet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 2,650 kronor för år; att han med skicklighet och omtanke utfört sina tjänstäligganden och städse iakttagit ett gott uppförande; samt att han har försörjningsplikt mot hustru och minderårig dotter.

I avgivet utlåtande i ärendet den 4 augusti 1928 anförde *statskontoret*, att då Strandman endast uppnått en levnadsålder av 49 år, samt det enligt handlingarna bilagt läkarintyg torde kunna förväntas, att han åtminstone i viss mån kunde återvinna arbetsförmåga, ansåge sig statskontoret icke för det dåvarande kunna tillstyrka, att pension bereddes honom. Under återopande av Kungl. Maj:ts beslut den 11 februari 1927 angående ifrågasatt pension till sömmerskan H. K. E. Sjögren hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte dels medgiva, att till Strandman finge från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas en gratifikation för en gång av 500 kronor, dels ock förordna, att de till ärendet hörande handlingarna överlämnades till pensionsstyrelsen för den åtgärd styrelsen kunde finna sig böra vidtaga i anledning av Strandmans sjukdom. Därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl utverka pension åt Strandman, ville statskontoret framhålla, att det av arméförvaltningen ifrågasatta pensionsbeloppet, 500 kronor jämte pensionstillägg och pensionsförhöjning därå, motsvarande ny pension å 900 kronor, torde — med hänsyn till att Strandman varit anställd i statens tjänst under endast 15 år — få anses alltför högt. Pension till Strandman torde böra utgå med högst det belopp, vilket av 1928 års riksdag såsom pension beviljats maskinisten O. Håkansson-Levin, eller sålunda 756 kronor (prop. nr 57, p. 9; riksdagens skrivelse nr 352, p. 17).

Genom brev den 12 oktober 1928 medgav *Kungl. Maj:t*, att till Strandman finge, i anseende till hans väl vitsordade verksamhet i kronans tjänst och övriga förekommande omständigheter, från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas en gratifikation för en gång av 500 kronor vid hans avgång ur tjänsten. Tillika förordnade Kungl. Maj:t, att de till ärendet hörande handlingarna skulle överlämnas till pensionsstyrelsen för den åtgärd styrelsen kunde finna sig böra vidtaga i anledning av Strandmans sjukdom.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, till arméförvaltningens intendentsdepartement ingiven skrivelse den 8 november 1928 har nu *chefen för arméns intendenturförråd i Stockholm* upplyst, att pensionsstyrelsen i skrivelse den 23 oktober 1928 meddelat, att, då Strandman lede av lungtuberkulos, styrelsen icke kunnat lämna bidrag till hans vård å tuberkulossjukhus. Enligt gällande fattigvårdslag åläge det nämligen vederbörande kommun

att föranstalta om och i första hand bestrida kostnaderna för sådan vård. Därest emellertid Strandman ansåge sig berättigad till pension enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, ägde han att till vederbörande pensionsnämnds ordförande härom ingiva ansökning i vanlig ordning.

Chefen för nämnda intendenturförråd har för egen del anfört, att Strandman, som måst entledigas från sin anställning vid intendenturförrådet från och med den 1 november 1928, därmed hans rätt till fri sjukvård på kronans bekostnad upphört, alltså icke torde genom pensionsstyrelsens försorg komma att beredas någon sjukvård. Den pension, som efter ansökning av Strandman eventuellt kunde komma att tilldelas honom från styrelsen, torde icke komma att uppgå till det belopp, varmed pension på grund av Strandmans statsanställning torde kunna påräknas. Vid senast företagen läkarundersökning hade, såsom av ärendet bilagt intyg framginge, konstaterats, att Strandman vore för all framtid fullständigt oförmögen till arbete inom sitt yrke samt med all sannolikhet för framtiden oförmögen att överhuvudtaget med arbete försörja sig. Med hänsyn härtill syntes det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att något årligt understöd av statsmedel bereddes Strandman för hans återstående levnad.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 november 1928, under återopande av vad departementet uti skrivelse den 24 april samma år anfört beträffande beredande av pension åt Strandman, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Strandman finge från och med den 1 november 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension av 500 kronor med därå enligt kungörelsen den 15 juni 1922 författningsenligt utgående pensionstillägg samt å pensionen och pensionstillägget jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 belöpande förhöjningar, med skyldighet dock för Strandman att till statsverket återbära det belopp å 500 kronor, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 oktober 1928 tillerkänts honom från lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Statskontoret, som den 11 december 1928 avgivit infortrat yttrande, har därvid anfört, att med hänsyn till det förändrade läge, vari frågan om pension åt Strandman kommit efter det att statskontoret den 4 augusti 1928 avgivit utlåtande i ärendet, ansåge sig statskontoret kunna tillstyrka, att pension av statsmedel bereddes honom; och hade statskontoret icke annat att erinra mot den av arméförvaltningens intendentsdepartement nu gjorda hemställan, än att statskontoret beträffande pensionsbeloppet vidhölle den av ämbetsverket i förenämnda utlåtande angivna uppfattning.

Med hänsyn till vad i ärendet numera förekommit, anser jag mig i likhet med myndigheterna böra tillstyrka, att pension av statsmedel be-

viljas förre bageriarbetaren Strandman. I fråga om pensionsbeloppets storlek ansluter jag mig till vad statskontoret i sådant avseende föreslagit. Pensionen torde böra utgå från och med den 1 november 1928, dock med skyldighet för Strandman att återbära den honom tilldelade gratifikationen å 500 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre bageriarbetaren vid arméns intendenturförråd i Stockholm Svante Rickard Strandman må från och med den 1 november 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 756 kronor, dock med skyldighet för honom att till statsverket återbära det belopp av 500 kronor, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 oktober 1928 tillerkänts honom från lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—8:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.